

Kulturmiljø av regional interesse i Haugesund på høring 2024

Dette dokumentet er et uttrekk fra temakart-Rogaland og viser kulturmiljø av regional interesse som er foreslått inkludert i Regionalplan for kulturmiljø november 2024.

[Se oversikten over hele Rogaland i en interaktiv kartløsning i Temakart-Rogaland.](#)

Denne oversikten er på høring, med høringsfrist 31.01.2025. [Mer informasjon om høringen på Rogaland fylkeskommunes nettsider.](#)

Oversikten er et kunnskapsgrunnlag for videre planlegging og utvikling i kommunene, og skal bidra til forutsigbare prosesser gjennom at informasjon om hva som er regionalt viktige kulturmiljø og landskap, blir kjent og tilgjengelig. [Du finner mer informasjon om oversikten i Regionalplan for kulturmiljø kapittel 7 og 8.](#)

I tillegg til kulturmiljøa i dette dokumentet er det en rekke kulturmiljø som allerede er vedtatt som del av regionalplan for kulturmiljø i 2023. [Du kan finne oversikten over alle kulturmiljø i regionalplanen på temakart-Rogaland.](#)

Innhold

Kulturmiljø av regional interesse i Haugesund på høring 2024	1
Ørpetveit.....	2
Skjoldavegen.....	8

Ørpetveit

Id	110
Navn	Ørpetveit
Kommune	1106 - Haugesund
Tema	Landbruk og kulturlandskap
Periode	1800-1999
Kilde	Ørpetveit av Nils Olav Østrem, Årbok for Karmsund 1987-1992
Vernestatus	Hensynssone (pbl)
Lenke	https://kulturpunkt.org/article/6633/

Skildring

Ørpetveit er en museumsgård driftet av Haugalandmuseet.

Ørpetveit har trolig vært drevet siden vikingtiden, skilt ut fra en av gårdene i Skåredalen. Den ble fraflyttet under svartedauden og kom på ny i drift på 1600-tallet. Den var i drift som vanlig gård til ca. 1980, da Statens Vegvesen kjøpte gården. Europavei 134 går nå nord for tunet, senere har også næringsområdet på Raglamyr kommet rett vest for tunet.

Gården består i dag av det gamle tunet og 24 mål med innmark og utmark. Det er et våningshus, en grindbygd løe med mura fjøs, et eldhus, en brønn, et hønsehus og en potetkjeller på tunet. Åker og eng lå spredt rundt tunet. Bygninger og landskap er godt bevart og reflekterer gårdsdrift på et middels stort bruk i de ytre bygdene på Haugalandet fra 1850 til 1950.

Gårdsbruket hadde samlet innmark, og har dyrket havre og poteter i tillegg til gress til vinterfôr fra innmark og utmark. Det var gode beiteforhold, og gården hadde stor buskap.

Løa er bygd i grindverk i flere omganger, den eldste delen er trolig fra første del av 1800-tallet eller tidligere. I løa var det plass til høy, hevd og kjerrehus, i tillegg til vinterplass for sau og hest. I 1905 ble det murt fjøs i løa, som erstattet et eldre tømra fjøs. I fjøset var det plass til kyr og gris. Våningshuset er bygd før 1840 og består av laftet stue og stavbygd kjøkken. Dette var en vanlig byggeskikk på Haugalandet før i tiden. Haugalandmuseet eier Ørpetveit og tar vare på og formidler kulturmiljøet.

Omfang

Kulturmiljøet omfatter hensynssone for kulturmiljø H_570 i gjeldende kommuneplans arealdel. I tillegg er det inkludert et kulturlandskap som ligger rundt Ørpetveitsgården. Dette er viktig som del av opplevelsen av gårdstunet.

Tillegg til regionalplan for kulturmiljø

Sist endret 25.11.2024

Kulturlandskapet har hensynssone for friluftsliv H_530 i kommuneplanen. Hele kulturmiljøet ligger i LNF-område i forslag til ny kommuneplanens arealdel.

Regional interesse

Ørpetveit er en godt bevart gård som representerer det bynære jordbruket på Haugalandet. Gården forteller om eldre jordbruksdrift, folkeliv og byggeskikk, og har høy kunnskapsverdi. Som museum i aktiv drift har det og stor bruks- og opplevingsverdi.

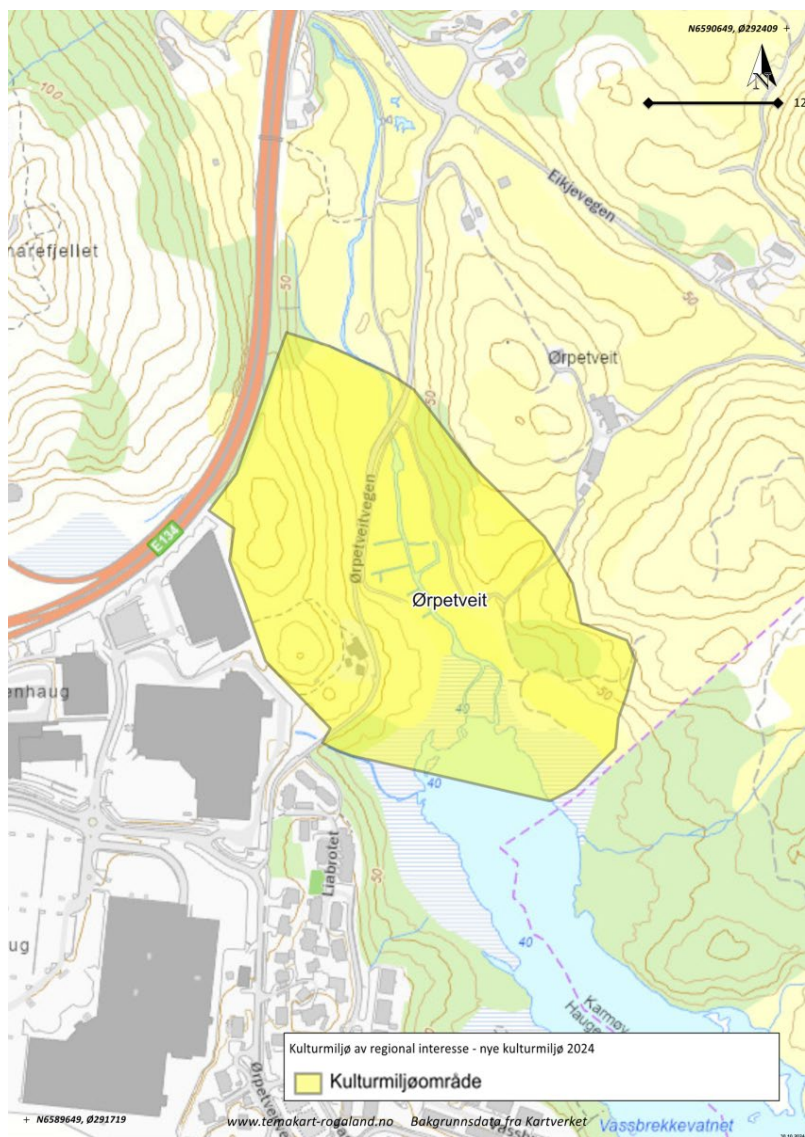
Sårbarhet og forvaltning

Utbygging av vei i nord, næringsområde i vest og planlagt boligutbygging i øst gjør at Ørpetveit og det nærmeste landskapet er sårbart for ytterligere utbygging og er avhengig av et godt vern. Området er avsatt til LNF i kommuneplan for Haugesund 2014-2030, og Ørpetveit og områdene nord og øst for gården er avsatt til hensynssoner for kulturmiljø, naturmiljø eller friluftsliv.

Hovedbilde

Rogaland fylkeskommune, 05.09.2024 10:39

Kartutsnitt oktober 2024

Rogaland fylkeskommune, 05.09.2024 10:41

Rogaland fylkeskommune, 05.09.2024 10:59

Bildevedlegg 3

Rogaland fylkeskommune, 05.09.2024

Skjoldavegen

Id	118
Navn	Skjoldavegen
Kommune	1106 - Haugesund
Tema	Busetting by- og tettstadutvikling
Periode	1900-1999
Kilde	Østensjø, Reidar, Haugesund. B. 2 : 1896-1913, 1993 og Haugesund kommune

Skildring

Skjoldavegen gikk fra Haugesund sentrum, gjennom Skåredalen og mot Skjold i Vindafjord. Dette var en av hovedveiene inn og ut av Haugesund.

I 1903 ble traseen fra Skåredalen til byen lagt om til dagens veg, den gamle traseen heter Djupaskarvegen.

Bebyggelsen langs nedre del av Skjoldavegen stammer derfor i hovedsak fra perioden etter 1903 og frem mot 1940, med mange bygg fra mellom 1903-1920.

Skjoldavegen var en del av Skåre kommune, og flere slo seg ned i Skåre nær bygrensen, fordi her var det gode tomter, som manglet i en tettbygd by, tomtene var og billigere og man slapp unna en del regulerings- og byggeforskrifter i byen. Skåre kommune ble slått sammen med Haugesund kommune i 1958.

Både bebyggelse, eiendommer og gateløp har derfor en mer organisk form enn Haugesund sentrums strenge kvartalsstruktur.

Skjoldavegen er en bred gate, og som en hovedinnsfartsåre var det fra starten av lagt opp til en del trafikk. I nedre del er Skjoldavegen karakterisert av flere mindre tettbygde bolighus fra i ulike stilarter, men særlig mye jugend og sveitserstil. Mange av husene ligger tett på gaten, men i denne delen er det og enkelte villaer med hager. Av særlig interesse kan nevnes Skjoldavegen 40, et bolighus flyttet fra gruvesamfunnet på Visnes tidlig på 1900-tallet.

Lenger oppe i gaten er det et penere villastrøk, med flere flotte villaer i ulike stilarter, med hovedvekt på Jugendstil. Skjoldavegen 62 er for eksempel en av byens flotteste og velbevarte Jugendvillaer.

De fleste av husene langs Skjoldavegen er ombygd og endret siden byggetidspunktet, men har bevart grunnform og uttrykk, og det er et stort potensial for tilbakeføring av fasader.

Omfang

Kulturmiljøet omfatter bebyggelsen langs Skjoldavegen fra Flotmyr til Skjoldavegen 73, der bebyggelsen blir nyere og endrer karakter.

Regional interesse

Skjoldavegen har høy kulturhistorisk verdi som et gateløp med bevart bebyggelse fra første halvdel av 1900-tallet. Skjoldavegen representerer den bymessige bebyggelsen utenfor bygrensen, en fortelling kjent fra alle byene i Rogaland. Slik viser Skjoldavegen en annen del av byhistorien til Haugesund og Skåre enn kvartalsbebyggelsen i sentrum.

Sårbarhet og forvaltning

Skjoldavegen er en høyt trafikkert gate med mye trafikk, ved utbedring og oppgradering av gaten bør det tas hensyn til kulturmiljøet og jobbes for et godt gateløp for både kjørende, gående og de som bor langs vegen.

Flere av husene er ombygd og det er endret vinduer og andre fasadeelementer til dårlig tilpassede varianter i løpet av de siste 70 år. Nye bygg og endring av bygg bør tilpasses eksisterende bebyggelse i utforming og stil.

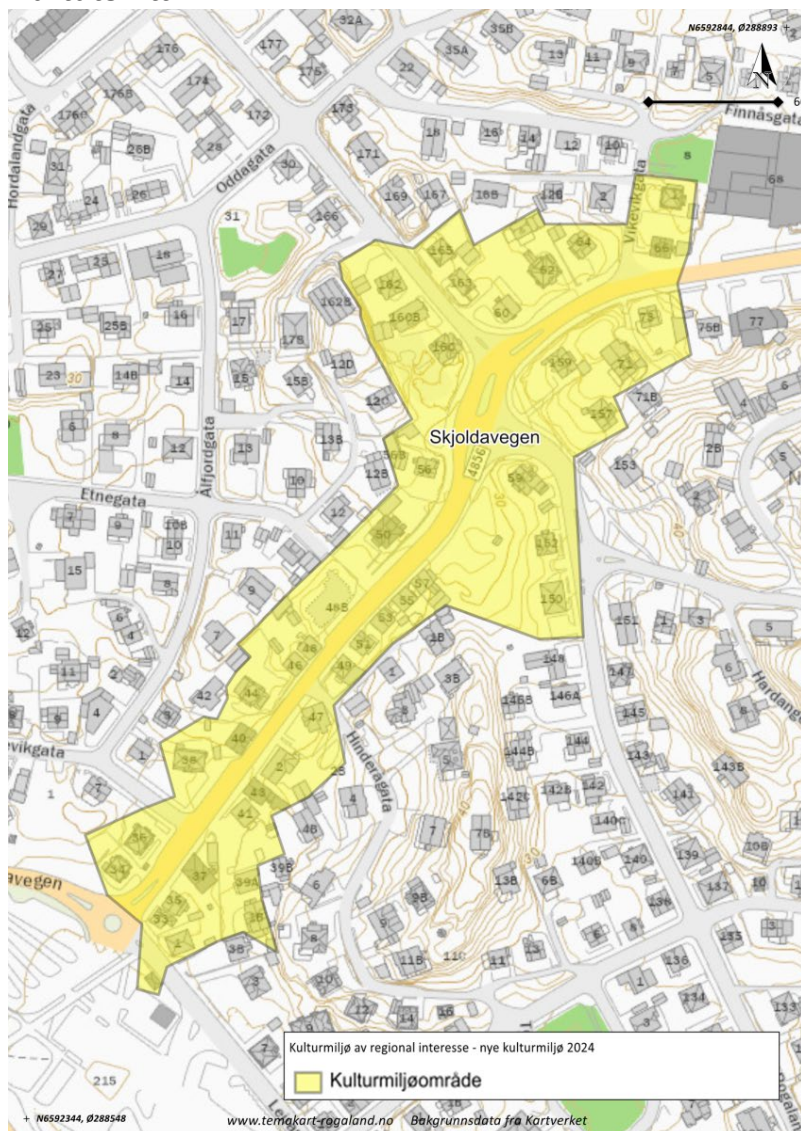
Størsteparten av gaten er uregulert, og har ikke hensynssone i kommuneplan eller reguleringsplan. Haugesund kommune bør vurdere om gaten bør markeres med hensynssone i kommuneplan for Haugesund.

Hovedbilde

Skjoldavegen sett fra Flotmyr.
Rogaland fylkeskommune, 15.10.2024 12:51

Kartutsnitt

Kartutsnitt oktober 2024

I nedre del av Skjoldavegen er det flere bolighus i sveitserstil bygd parallelt ved gaten.

Rogaland fylkeskommune, 15.10.2024 13:20

I Skjoldavegen er det mange velbevarte villaer. Rogaland fylkeskommune,
15.10.2024 13:21

Rogalandsgata krysser Skjoldavegen og flere av husene er fra samme periode.
Rogaland fylkeskommune, 15.10.2024 13:27